

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 12Co/32/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8117205512
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 10. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Karol Krochta
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8117205512.3

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Karola Krochta a členov senátu JUDr. Gabriely Világiovej a JUDr. Marianny Hirkovej v spore žalobcu: A. B. C. D. E. F. G., IČO: XX XXX XXX, sídlom H. XXX, XXX XX I., právne zastúpeného JUDr. Jánom Garajom, MBA, advokátom so sídlom Hlavná 137, 080 01 Prešov, proti žalovanému: J. I., IČO: XX XXX XXX, sídlom H. XX, XXX XX I., právne zastúpenému JUDr. Martinom Staroňom, advokátom so sídlom Hlavná 89, 080 01 Prešov, o návrhu žalobcu na vydanie medzitýmneho rozsudku podanom súčasne so žalobou na plnenie - o vydanie bezdôvodného obohatenia, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č.k. 8C/8/2017-214 z 01.02.2022 takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

V záhlaví tohto rozhodnutia identifikovaným rozsudkom súd prvej inštancie vo výroku I. žalobu zamietol a v súvisiacom výroku II. o trovách konania rozhodol tak, že ich plnou náhradou zaviazal žalobcu.

Po citácii ust. čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, § 3 ods. 1, § 123, § 128 ods. 2, § 151n ods. 1, § 451 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, § 1 ods. 1, 2 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok svoje rozhodnutie vecne dôvodil tým, že žalobca sa domáha určenia, že mu patrí právo na vydanie bezdôvodného obohatenia s tým, že medzitýmnym rozsudkom zo dňa 10.01.2018, č.k. 8C/8/2018-85, určil, že žalobca má právo na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie parcely KN-C č. XXXX o výmere XXXX J., vedenej na LV č. XXXXX, k.ú. I., za obdobie od 02.03.2015 do 02.03.2017. Toto svoje rozhodnutie odôvodnil tým, žalobca je vlastníkom pozemku, parc. č. XXXX - ostatné plochy o výmere XXXX J., ktorý je zapísaný na LV č. XXXXX, k.ú. I.. Ako spôsob využitia tohto pozemku je uvedený pozemok, na ktorom je okrasná záhrada, uličná a sídlisková zeleň, park a iná funkčná zeleň a lesný pozemok na rekreačné a poľovnícke využívanie. Tento pozemok je súčasťou tzv. K. L., pričom žalovaný sa na úkor žalobcu bezdôvodne obohatil v období dvoch rokov predchádzajúcim podaniu žaloby užívaním tohto pozemku obyvateľmi žalovaného bez poskytnutia finančného ekvivalentu. Zo znenia čl. IV. kúpnej zmluvy, na základe ktorej došlo k prevodu vlastníctva pozemku zo žalovaného na žalobcu, nemožno vyvodiť jednoznačný záver, že by sa bol žalobca zaviazal zachovávať funkciu chráneného areálu aj po tom, čo dôjde k jeho zrušeniu a taktiež to, že svoj záväzok bude realizovať bezplatne. Na druhej strane odmietol na túto vec aplikovať ustanovenia zák. č. 66/2009 Z.z. dôvodiac, že žalovaný nepreukázal existenciu parku ako stavby a prechod vlastníctva k nemu zo štátu na žalovaného s tým, že o prevode vlastníctva bolo potrebné spísať delimitačný protokol v zmysle § 14 zák. č. 138/1991 Zb. Ďalej podotkol, že záväzná časť územného plánu žalovaného uvádza plochy pre výstavbu verejnoprospešných stavieb, medzi ktoré patrí aj I. K., v tomto prípade však ide o nezrealizovanú stavbu, t.j. na parcele z predmetu sporu sa v súčasnosti

žiadna stavba nenachádza. Na odvolanie žalovaného odvolací súd uznesením zo dňa 13.02.2020, č.k. 12Co/9/2020-133 zrušil jeho medzitimný rozsudok a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd vo svojom zrušujúcom rozhodnutí uviedol, že súd prvej inštancie nevenoval pozornosť novej aplikácii ustanovenia § 1 ods. 2 zák. č. 66/2009 Z.z.. Preto sa musel najsamprv vyrovnáť s argumentáciou žalovaného, či predmetný pozemok je verejná zeleň, ktorá nie je stavbou, následne, či je alebo nie je považovaná za samostatnú vec, ktorá je oddelená od pozemku, na ktorom sa nachádza, a napokon, či došlo k prechodu vlastníctva pozemku, na ktorom sa verejná zeleň nachádza, zo štátu na žalovaného. Ak dospeje k nepochybnému záveru o nemožnosti aplikácie vyššie cit. zák. na predmetný spor, je potrebné sa primerane a racionálne vypořadať s ďalšou argumentáciou žalovaného spochybňujúcou dôvodnosť žalobnej žiadosti, t.j. s otázkou ne/zániku záväzku žalobcu plynúceho mu z kúpnej zmluvy po tom, ako bola rozhodnutím príslušného orgánu zrušená ochrana chráneného areálu, ktorého súčasťou bol aj pozemok z predmetu sporu, ďalej s otázkou, či žalobcovi, ktorý v čase kúpy pozemku mal vedomosť o účele jeho využitia - verejná zeleň - nemôže potom z neho požívať úžitky, rovnako ako na to nebol oprávnený jeho predchodca, ďalej s otázkou, či vzhľadom na výšku kúpnej ceny, za ktorú žalobca nadobudol od žalovaného pozemok z predmetu sporu, nie je požadovanie vydania bezdôvodného obohatenia v sume, ktorá by mala rádovo dosahovať niekoľko desiatoktisícuro ročne, v rozpore s dobrými mravmi, resp. či vzhľadom na všetky okolnosti prevodu, nie je kúpna zmluva absolútne neplatná. Následne mal za preukázané, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti v časti tzv. K. L., ktorú nadobudol na základe kúpnej zmluvy zo dňa XX.XX.XXXX uzatvorenej so žalovaným. Z LV č. XXXXX, k.ú. I. vyplýva, že žalobca je vlastníkom parc. K. M. XXXX ostatné plochy o výmere XXXX J. a ako spôsob využitia pozemku je uvedené, že ide o okrasnú záhradu, uličnú a sídliskovú zeleň, park a inú funkčnú zeleň a lesný pozemok na rekreačné a poľovnícke využívanie. Podľa Prehľadu funkčného využitia územia v zmysle územnoplánovacej dokumentácie mesta Prešov predstavuje vyššie uvedená parcela plochu verejnej zelene, resp. plochu urbanistickej zelene, na ktorú v zmysle VZN mesta I. M. X/ XXXX platí Regulatív funkčného využitia RL G.2. Podľa uvedeného regulatívu takéto plochy plnia hlavne funkciu parkov, parkov so športovými zariadeniami, resp. ide o malé parkovo upravené plochy. Regulatív zároveň stanovil prípustné a neprípustné funkcie, ako aj ďalšie podmienky. Zo stanoviska hlavného architekta mesta I. zo dňa XX.XX.XXXX vyplýva, že v územnom pláne z roku 1995 je pozemok K. L. evidovaný ako plocha verejnej zelene. Podľa územného plánu mesta I. v znení zmien a doplnkov 2015 sa pozemok K. L. nachádza na funkčnej ploche urbanistickej zelene. Z výsluchu štatutárneho zástupcu žalobcu zistil, že uvedený pozemok nadobudla evanjelická cirkev na základe kúpnej zmluvy, keďže v zmysle reštitučných zákonov nebolo možné tento pozemok vydať, keďže bol na predmetnej parcele zriadený chránený areál. Na uvedenej parcele sa nachádzali dreviny, ktoré bolo potrebné chrániť, čo aj robil, avšak v roku 2007 bol chránený areál H. H. zrušený. Pravidelne bola vykonávaná údržba záhrady, ale keďže nie je oplotená, mali na ňu prístup aj asociáli. Mestskou políciou boli upozornení, že o verejnú zeleň nie je postarané, v dôsledku čoho bol dvakrát priestupkovo prejednaný. Taktiež jeden z jeho zamestnancov je trestne stíhaný za to, že odstránil suchý strom, ktorý ohrozoval verejnosť, pričom vypracoval posudok na ošetrovanie stromov a taktiež požiadal o stanovisko mesto, ktoré však neprišlo. Uviedol, že ak má povinnosť starať sa o predmetnú záhradu, chce dostávať za to určitú finančnú náhradu. Nebolo sporné, že dotknutý pozemok bol zapísaný v katastri nehnuteľností ako pozemok, ktorý je určený k plneniu funkcie verejnej zelene. Predmetná verejná zeleň bola spolu s pozemkom prevedená v roku 1991 z majetku štátu do majetku mesta a následne bola parcela, na ktorej sa nachádza táto verejná zeleň prevedená na základe kúpnej zmluvy na žalobcu. Žalovanému vzniklo z tohto dôvodu v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. zákonné vecné bremeno k pozemku pod touto zeleňou, a to dňom jeho účinnosti 01.07.2009, keďže v dôsledku zrušenia chráneného areálu dňom 01.01.2007 neexistovala medzi účastníkmi kúpnej zmluvy úprava práv a povinností týkajúca sa tejto verejnej zelene, teda žalovaný nemal dohodnuté iné právo. Na strane žalovaného nevzniklo bezdôvodné obohatenie, nakoľko tento môže užívať predmetnú parcelu na základe právneho dôvodu, ktorým je zákonné vecné bremeno. Vzhľadom na to, že sa jedná o majetkové právo, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, pričom žalovaný vzniesol námietku premlčania, nie je možné žalobcovi takýto nárok priznať. V danom prípade nie je aplikovateľný ani rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4Cdo/52/2009 zo dňa 31.01.2011, keďže ide o pozemok, ktorý je síce v územnom pláne označený ako verejná zeleň, ale nenachádza sa v obytnej zóne. Ide o pozemok v obci, ktorý je síce prístupný každému, avšak žiadnym spôsobom neslúži k uspokojovaniu všeobecných potrieb a jeho vlastníkovi je ponechaná na úvahe voľba spôsobu jeho využitia bez toho, aby sa trvalo na užívaní pozemku ako verejného priestranstva. Nemožno usudzovať, že obec na úkor vlastníka realizuje užívacie oprávnenie k danému pozemku formou jeho účelového určenia, preto nemôže obstať ani záver o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane mesta. Pre vznik bezdôvodného obohatenia nestačí iba existencia akéhokoľvek voľne dostupného pozemku.

Poukázal tiež na záver Najvyššieho súdu SR v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/211/2019 zo dňa 26.02.2020 v zmysle ktorého pre vznik bezdôvodného obohatenia na strane mesta nestačí len definovanie pozemku ako verejnej zelene v územnom pláne, ale vyžaduje sa materiálny znak spočívajúci v tom, že tento pozemok slúži v uspokojovaní potrieb mesta, t.j. k verejnému účelu a obyvateľmi mesta je aj fakticky užívaný, avšak tento predpoklad nebol zo strany žalobcu jednoznačne preukázaný. Ak by na daný prípad nebolo možné aplikovať zákon č. 66/2009 Z. z. mal za to, že nárok žalobcu na náhradu by bol v rozpore s dobrými mravmi, a to s poukazom na spôsob a cenu nadobudnutia nehnuteľnosti, ako aj s poukazom na listy adresované žalovanému dňa 22.01.1999, 15.07.1996, 03.03.1998, teda mal za to, že žalobca za účelom dosiahnutia prevodu nehnuteľnosti na seba prisľúbil, že sa bude o predmetnú nehnuteľnosť na vlastné náklady starať, preto požadovanie náhrady týchto nákladov v súčasnosti považuje za rozporné s dobrými mravmi. Okrem tohto poukázal aj na článok 4.2 kúpnej zmluvy, v ktorom bola zakotvená povinnosť žalobcu, ktorá nezanikla ani dňa 01.01.2007. Navyše zrušenie chráneného územia nezáviselo od rozhodnutia mesta, a teda žalovaný nemohol predpokladať, že sa jeho ochrana niekedy v budúcnosti zruší. Na základe uvedeného zamietol žalobu ako nedôvodnú.

O trovách konania rozhodol tak, že plne úspešnému žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania o výške ktorej bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnom skončení veci.

Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Odvolanie podal poukazujúc na odvolacie dôvody uvedené v ust. § 365 ods. 1 písm. e/, f/ h/ CSP (nevykonanie navrhnutých dôkazov potrebných pre zistenie rozhodujúcich skutočností, nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie veci). Vadné právne posúdenie vzhľadom na vadnom vysporiadaní sa súdom prvej inštancie s povinnosťou žalovaného vydať mu majetkový prospech. Domáhal sa, aby súd najprv určil základ jeho nároku a jeho právny dôvod. Otázkou výšky tohto nároku po právoplatnosti medzitémneho rozsudku žiadal určiť na základe znaleckého dokazovania, nakoľko neexistuje ani laická, ani sudcovská znalosť a oprávnenie takúto výšku presne v čase podania žaloby poznať. Mal za to, že mu patrí nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, a to za užívanie jeho pozemku na ktorom žalovaný zriadil verejnoprospešnú stavbu „I. K.“, ktorá ho obmedzovala minimálne počas doby od 02.03.2013 do 02.03.2017, tým, že musel strpieť bez akejkoľvek primeranej náhrady stav, kedy jeho pozemok môže užívať široká verejnosť. Plocha verejnej zelene nachádzajúca sa na jeho pozemku sa považovala za verejné priestranstvo, ktoré plnilo aj funkciu antropologického koridoru a slúži aj ako urbárny biotop udržiavajúci funkčný ekosystém v obytných zónach. Funkcia mikrobiotopu plní rôzne ďalšie funkcie zvlášť pokiaľ je veľkosťou a rozsahom jediná v celom meste. Objekt uplatneného nároku je stavebný pozemok, nakoľko sa nachádza v zastavanom území obce a podľa záväznej časti územného plánu žalovaného, na uvedenom pozemku nie je možné vykonávať stavebnú činnosť, ani ho využívať ako odstavnú alebo úložnú plochu, stanovú osadu a pod.. Takéto obmedzenie bolo síce vykonané na základe zákona, bolo to aj vo verejnom záujme, ale bez náhrady za takéto obmedzenie vlastníckeho práva. Bezdôvodné obohatenie spočíva v tom, že sa majetok žalovaného neznižil o povinne vyplatenú náhradu spravodlivej odplaty za opakované užívanie jeho pozemku a obmedzenie jeho vlastníckeho práva spočíva v požívaní úžitkov a nakladania s nimi, pričom tieto spočívajú v získavaní primeranej peňažnej náhrady podľa charakteru a hodnoty pozemku za jeho dodanie do záväzkového vzťahu alebo vecnoprávneho vzťahu. Porušenie princípu právnej istoty vzhľadom na to, že z odôvodnenia rozsudku sa nedá určiť, či na dotknutej parcele vzniklo alebo nevzniklo zákonné vecné bremeno. Na jednej strane súd tvrdí, že zákonné vecné bremeno vzniklo a vzťahuje sa na neho zákon č. 66/2009 Z. z., ale ďalej tvrdí, že pripúšťa, že na daný prípad nie je možná aplikácia zákona č. 66/2009 Z. z.. Mal za to, že si svoj nárok uplatnil riadne a včas, preto závery súdu prvej inštancie o premlčaní sú chybné. Do pozornosti dal aj rozhodnutie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 12Co/9/2020 zo dňa 13.02.2020, ktoré vystavil primeranej kritike, keďže sa odvolací súd bez opory v dokazovaní zaoberal otázkou výšky uplatnenej náhrady. Ďalej poukázal na to, že žalovaná strana v celom konaní nevyprodukovala jeden dôkaz o tom, že by súčasťou tzv. delimitačného protokolu bola aj tzv. verejná zeleň, preto sa nedá uvedené konštatovať len na základe domnienok. Uvedené vyplýva aj z vyjadrenia hlavnej architektky mesta, keďže mesto nedisponuje uznesením k schváleniu k územnému plánu, ktorým mala byť predmetná parcela evidovaná ako plocha verejnej zelene, preto od začiatku rozporuje, že predmetom prevodu a prechodu mala byť aj verejná zeleň, ktorá sa mala nachádzať na dotknutej parcele. Z uvedeného dôvodu nemohol súd prvej inštancie prijať iný záver ako ten, že predmetná verejná zeleň nikdy neprešla z majetku štátu do majetku mesta. Uvedené preto jednoznačne vytvára presný obraz o tom, že na pozemku neviazne vecné bremeno, ale len

zmluvné vecné bremeno práva prechodu. Namietal, že okresný súd si zle vyložil záväzný právny názor a právnu úvahu odvolacieho súdu v zrušujúcom uznesení. K ust. IV. 2 zmluvy uviedol, že toto obsahuje povinnosť zachovávať účel chráneného areálu, reflektovalo existujúci štátom zriadený chránený areál, ktorého existencia vychádzala z vtedy platného právneho stavu a bolo upozornením o vade prevádzanej veci. Taktiež bolo prehlásením nadobúdateľa, že umožní do budúcnosti výučbu bližšie nešpecifikovaných žiakov. Namietal, že okresný súd sa len stroho argumentačne vysporiadal s tzv. funkciou chráneného areálu, nerozoberal jeho skutočný cieľ, ani legislatívny rámec. Poukázal na to, že kúpna zmluva bola pripravovaná zo strany žalovaného, preto je na hranici slušnosti odôvodnenie napadnutého rozsudku, že pred uzatvorením zmluvy a pri jej podpise konal falošne. Okresný súd poprel všetky historické krivdy, ktoré sa stali na území nášho štátu a celý priebeh procesu uzatvorenia kúpnej zmluvy bol súdu prvej inštancie vysvetľovaný predošlým a súčasným biskupom, pričom zo strany žalovaného nebol vypočutý žiaden jeho zástupca k uvedeným okolnostiam. Pokiaľ by odvolací súd nedoplnil dokazovanie výsluchom bývalého primátora mesta, upriamil pozornosť na znenie uvedenej kúpnej zmluvy, v ktorej nie je zmienka o verejnej zeleni a o platnosti regulatívu mesta na uvedenej parcele. Uviedol, že z morálneho a právneho hľadiska mu patrí uvedená parcela, ktorú mu ukradol bývalý režim. Ďalej uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu sp. zn. 4Cdo/211/2019 nie je podľa jeho názoru použiteľný na daný prípad, keďže sa jedná o pozemok nachádzajúci sa v obytnej zóne, v širšom centre mesta, slúži širším potrebám verejnosti, je verejne známou vecou. Závery z uvedeného rozsudku sú tak účelovo prekrútené. Poukázal na to, že vo veciach rozporuplnosti alebo nejednoznačnosti právnej praxe na Slovensku si slovenské súdy brali vždy ako argumentačnú pomôcku rozhodovaciu prax českých súdov, ktorá vychádzala z vyspelejšej právnej kultúry ako slovenská. České súdy, ktoré vychádzajú z rovnakej právnej logiky bezdôvodného obohatenia možno považovať za čiastočný prameň múdrosti. Poukázal pritom na viaceré rozhodnutia českých súdov, pričom za najdôležitejší označil aktuálny rozsudok Mestského súdu v Prahe sp. zn. 17Co/103/2018 zo dňa 31.08.2018. Práve na tento prípad by sa mal aplikovať rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/52/2009, ktorý rieši obdobnú situáciu. Rovnako poukázal na to, že mesto zriadilo verejnú zeleň bez jeho súhlasu. Uviedol, že do spisu doložil rozhodnutie Okresného súdu Košice II a Krajského súdu Košice, s ktorým sa súd vôbec nevysporiadal. Navrhol, aby odvolací súd doplnil dokazovanie, a to výsluchom N. O. K., bývalého primátora mesta I.. Navrhol napadnutý rozsudok zmeniť tak, že žalobca má právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, a to za obdobie od 02.03.2015 do 02.03.2017 a že má tiež nárok na náhradu trov konania vo výške 100%.

Žalovaný sa k podanému odvolaniu vyjadril tak, že napadnutý rozsudok považuje za vecne správny, vychádzajúci z dostatočne zisteného skutkového stavu a správneho vyhodnotenia vo veci vykonaných dôkazov a správneho právneho posúdenia veci. Uviedol, že nie je pravdou, že verejná zeleň vznikla až A. XX/XXXX. Žalobca nesprávne spája termíny, že verejnoprospešná stavba je verejnou zeleňou a tou je K. L., keďže táto aj pred rokom 2013 plnila funkciu verejnej zelene. Trvá na tom, že aplikácia zákona č. 66/2009 Z. z. na daný prípad je správna, nakoľko od r. 1960 išlo o pozemok, ktorý následne prešiel do vlastníctva mesta, ktoré ho následne na základe kúpnej zmluvy previedlo na žalobcu. Od 01.07.2009 vzniklo zo zákona pre neho právo zodpovedajúce vecnému bremenu, pričom jeho obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou. Je teda zrejmé, že nejde o bezdôvodné obohatenie, nakoľko verejnosť môže užívať parcelu v súlade s právnym poriadkom a na základe právneho dôvodu, ktorým je zákonné vecné bremeno. S poukazom na uvedené žalobca nemôže žalovať o vydanie bezdôvodného obohatenia, ale môže žalovať len o jednorazovú finančnú náhradu za zriadenie vecného bremena, ktoré je právom majetkovým, preto vzniesol námietku premlčania. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30.11.2020 a plne sa stotožnil s názorom o nemožnosti aplikácie rozsudku Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4Cdo/52/2009 zo dňa 31.01.2011. Poukázal na to, že o skutočnosti, že v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy tvoril pozemok súčasť chráneného areálu žalobca mal vedomosť a poukázal na čl. 4.2 zmluvy. Rovnako aj výška kúpnej ceny 1,- Sk prezentuje jeho záujem na zachovaní účelu chráneného areálu. Vzhľadom na uvedené mal za to, že v daných prípadoch je nutné, aby súd bral na zreteľ tzv. princíp spravodlivého usporiadania veci, ktorý by mal byť základným princípom pri riešení podobných súdnych sporov. Stotožnil sa s odôvodnením aj v bode 20 rozsudku. Návrh na doplnenie dokazovania považuje za účelový, nakoľko mu nebránilo, aby v priebehu konania, ktoré trvalo niekoľko rokov takýto návrh predložil, čo však neučinil ani na poslednom pojednávaní. Návrh je tak novotou v odvolacom konaní, ktorý je neprípustný. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a zaviazal žalobcu nahradiť mu trovy odvolacieho konania v rozsahu 100%.

Ďalšie vyjadrenia vo veci podané neboli.

Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je nutné zrušiť.

Ku samotnej možnosti zrušenia napadnutého rozsudku odvolací súd uvádza, že je mu známy zákonný imperatív zakotvený v ust. § 390 CSP o povinnosti odvolacieho súdu rozhodnúť o odvolaní po predchádzajúcom zrušení rozhodnutia a vrátení veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, ktorý však nie je možné aplikovať bez výhrad. To znamená, že vyššie uvedenou povinnosťou je odvolací súd viazaný iba vtedy, ak aj prvé zrušené rozhodnutie bolo rovnakej procesnej povahy/kvality. V súdenom spore uvedené naplnené nie je, lebo súd prvej inštancie prvýkrát rozhodol medzitémnym rozsudkom a druhýkrát rozhodol meritórnym rozsudkom, pričom uvedené rozhodnutia nemajú rovnakú procesnú povahu/kvalitu.

Ešte predtým, než odvolací súd pristúpil k vyhodnoteniu jednotlivých odvolacích dôvodov obsiahnutých v odvolaní, ktorými je viazaný (§ 380 ods. 1 CSP), musel zohľadniť aj úpravu obsiahnutú v ustanovení § 380 ods. 2 CSP, v zmysle ktorého na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, prihladne odvolací súd, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené. Práve aplikácia ustanovenia § 380 ods. 2 CSP odvolacím súdom prichádza do úvahy v rozhodovanej veci. Na bližšie odôvodnenie uvádza odvolací súd nasledovné.

Povinnosť skúmať procesné podmienky vyplýva súdu z ustanovenia § 161 CSP, pričom právna teória (k tomu vid' aj Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2016, s. 606-610) delí procesné podmienky do 4 kategórií, a to: I. procesné podmienky na strane súdu (právomoc a príslušnosť), II. procesné podmienky na strane strany sporu (procesná subjektivita, procesná spôsobilosť, povinnosť zastúpenia, spôsobilosť byť zástupcom a plnomocenstvo zástupcu strany), III. vecné procesné podmienky (existencia návrhu na začatie konania a splnenie poplatkovej povinnosti) a IV. negatívne procesné podmienky (prekážka rozhodnutej veci a prekážka skôr začatého konania).

Odvolací súd uvádza, že právna úprava obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku upravuje dva druhy medzitémnych rozsudkov.

Prvý druh medzitémneho rozsudku je upravený v ustanovení § 214 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého, ak je to účelné, súd môže rozhodnúť najskôr len o základe alebo dôvode uplatneného procesného nároku medzitémnym rozsudkom. Predmetná právna úprava obsahovo nadväzuje na úpravu obsiahnutú v ustanovení § 152 ods. 2 OSP účinného do 30. júna 2016. Za základ prejednávanej veci, o ktorej môže rozhodnúť medzitémnym rozsudkom podľa uvedeného zákonného ustanovenia, treba spravidla považovať všetky sporné otázky vyplývajúce z uplatňovaného nároku, ktoré musí posúdiť, ak má o veci rozhodnúť, s výnimkou výšky nároku. Tak je to napríklad vtedy, keď súd na podklade žaloby o náhradu škody posúdi, či došlo k škode, či žalovaný škodu spôsobil a či za ňu zodpovedá, či škoda bola spôsobená aj zavinením poškodeného, prípadne či nárok nie je premlčaný, alebo či nezanikol. Tam, kde nie je základ nároku opodstatnený, treba žalobu zamietnuť, lebo medzitémny výrok, že základ nároku nie je daný, nemôže splniť účel sledovaný úpravou medzitémneho rozsudku podľa § 152 ods. 2 OSP (rovnako aj podľa § 214 ods. 1 CSP - pozn. odvolacieho súdu), teda negatívny medzitémny rozsudok nie je možné vydať. Rozhodnutím o základe prejednávanej veci - ako to predpokladá ustanovenie § 152 ods. 2 OSP (rovnako aj § 214 ods. 1 CSP - pozn. odvolacieho súdu) - nie je rozhodnutie, ktorého

výrokom sa rieši predbežná otázka (k tomu vid' napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 10. novembra 2003, sp. zn. 21Cdo/1038/2003).

Druhým druhom medzitimneho rozsudku, ktorého vydanie umožňuje Civilný sporový poriadok v ustanovení § 214 ods. 2 (a ktorý predchádzajúca právna úprava nepoznala), je tzv. prejudiciálny medzitimny rozsudok, ktorým súd rozhoduje o tom, či tu je, alebo nie je právo, od ktorého celkom alebo sčasti závisí rozhodnutie vo veci samej. V tomto prípade ide o situácie, keď je uplatnená žaloba na plnenie [§ 137 písm. a/], a v rámci tohto konania vyvstane otázka, či existuje právo, od ktorého sporová strana (z povahy veci žalobca) odvodzuje povinnosť splnenia voči žalovanému. Toto určenie teda pôsobí prejudiciálne vo vzťahu k pôvodne uplatnenému procesnému nároku (splneniu povinnosti). Nevyhnutným zákonným predpokladom pre vydanie tohto druhu medzitimneho rozsudku (na rozdiel od medzitimneho rozsudku podľa § 214 ods. 1 CSP) je návrh sporovej strany, čím sa v plnej miere prejavuje dispozičný princíp. Svojou povahou je návrh na vydanie tohto medzitimneho rozsudku určovacou žalobou so všetkými z toho vyplývajúcimi dôsledkami (§ 137 písm. c/), vrátane povinnosti preukázania naliehavého právneho záujmu na tomto určení (práve v otázke naliehavého právneho záujmu možno vidieť implicitné kritérium účelnosti tohto postupu). Procesnou podmienkou určovacej žaloby je naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Takýto medzitimny návrh môže uplatniť ktorákoľvek sporová strana - žalobca bude spravidla formulovať pozitívnu určovaciu žalobu, kým žalovaný, naopak, negatívnu určovaciu žalobu.

Ak súd vyhodnotí účelnosť tohto postupu, medzitimny rozsudok vydá, inak návrh na jeho vydanie (osobitnú určovaciu žalobu uplatnenú v prebiehajúcom konaní o žalobe na plnenie) rozsudkom zamietne. Nepokračuje teda v konaní a s dôvodmi nevydania sa nevysporiada v konečnom rozhodnutí, ako pri čiastočnom rozsudku a medzitimnom rozsudku prvého typu – rozdiel spočíva práve v tom, že medzitimny rozsudok druhého typu (o prejudiciálne pôsobiacom práve) nemožno vydať bez návrhu sporovej strany. Ak teda sporová strana takýto návrh uplatní, uplatňuje vlastne osobitnú žalobu so všetkými predpísanými náležitosťami (vrátane náležitého preukázania naliehavého právneho záujmu na takomto určení). O tejto žalobe sa musí rozhodnúť v prebiehajúcom konaní (z povahy veci pôjde v prebiehajúcom konaní o nárok na plnenie) – buď vydaním takéhoto rozsudku, alebo jeho zamietnutím. Nová procesná úprava teda umožňuje, aby existoval osobitný určovací výrok (prípadne zamietavý výrok vo vzťahu k požadovanému určeniu), ktorý nadobúda právoplatnosť. Výrok o splnení povinnosti je len procesne logickým vyústením sporu o prejudiciálne pôsobiace právo, ktorý nadobúda samostatnú právoplatnosť a pôsobí ako *res iudicata* iba vo vzťahu k rovnakým nárokom na splnenie povinnosti. Rovnako tak samostatný právoplatný výrok o prejudiciálnom určení pôsobí ako samostatná *res iudicata* vo vzťahu k nárokom určovacím.

Podľa výsledku konania o medzitimnom rozsudku sa v konaní pokračuje nasledovne:

i) ak bolo právoplatne určené prejudiciálne právo, resp. jeho existencia, je vysoká pravdepodobnosť dohody sporových strán o splnení povinnosti z tohto určenia vyplývajúceho. Ak by aj k zmiernu či inej (hmotnoprávnej) dohode sporových strán nedošlo, dokazuje sa už len „zvyšok“ nároku na plnenie, spravidla výška, čo by nemalo byť už také problematické – ak je právoplatne rozhodnuté, že nárok je daný, žalovaný už prílišný priestor na procesné taktizovanie nemá. Vylúčené to však úplne nie je, napríklad môže do úvahy prichádzať kompenzačná námietka, námietka premlčania a pod, ak neporušili režim koncentrácie konania (porovnaj § 153 a 181); ii) ak bol medzitimny návrh zamietnutý, po nadobudnutí právoplatnosti takéhoto rozsudku je spravidla zrejmé, že žalobca spor prehrá – buď teda žalobu zoberie späť (za podmienok stanovených v § 146), alebo uzavrie so žalovaným zmier. Samozrejme, vylúčené nie je ani riadne pokračovanie v konaní, avšak súd je medzitimným rozsudkom viazaný, čo determinuje i konečné rozhodnutie o splnení povinnosti (k tomu vid' aj Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2016, s. 792, 793).

Aj medzitimny rozsudok musí byť preskúmateľný. Súd sa v ňom musí vysporiadať so všetkými skutkovými a právnymi otázkami týkajúcimi sa základu, o ktorom medzitimným rozsudkom rozhoduje a musí z neho byť zrejmé, o akom základe prejednávanej veci rozhodol, na základe akých skutočností

a dôkazov a ako vec právne posúdil. Otázky, ktoré sa týkajú základu nároku, možno totiž riešiť len v medzitémnom rozsudku. Ak sa tak nestane, je vylúčené, aby k nim súd prihliadol v ďalšom konaní pri rozhodovaní o výške nároku. Skutočnosť, že súd rozhoduje len o základe prejednávanej veci, je potrebné výslovne vyjadriť nielen v záhlaví rozsudku, ale predovšetkým v jeho výroku a je preto potrebné výslovne uviesť tiež to, že o výške nároku a o náhrade nákladov konania bude rozhodnuté v konečnom rozsudku (pozri napr. Najvyšší súd SR, sp. zn. 4Cdo/78/2013).

V súdnej veci bola nepochybne podaná žaloba na plnenie - žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia, súčasne s ktorou podal žalobca návrh na tzv. prejudiciálny medzitémny rozsudok, ktorým by súd najprv určil, že žalobcovi patrí právo na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 02.03.2015 do 02.03.2017 za užívanie jemu patriaceho pozemku žalovaným bez právneho dôvodu. Bolo preto úlohou súdu prvej inštancie samostatným rozsudkom najprv rozhodnúť (vyhovujúco/zamietavo) o návrh na vydanie tzv. prejudiciálneho medzitémneho rozsudku, a až po právoplatnosti tohto rozhodnutia sa zaoberať žalobou na plnenie. Z výrokovej časti napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie však vyplýva (I. Žalobu zamietam), že ním bola zamietnutá žaloba na plnenie bez toho, aby bolo samostatne najskôr rozhodnuté o osobitnej určovacej žalobe uplatnenej súčasne so žalobou na plnenie.

Predmetné závažné pochybenia v postupe (a rozhodnutí) súdu prvej inštancie možno odstrániť výlučne zrušením odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie s použitím ust. § 389 ods. 1 písm. b/ CSP a vrátením mu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s použitím ust. § 391 CSP. Vzhľadom na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie nemohol potom odvolací súd pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti odvolacej argumentácie žalobcu.

Povinnosťou súdu prvej inštancie bude v ďalšom konaní sa riadiť názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 391 ods. 2 CSP viazaný, t.j. opätovne vec prejednať, v potrebnom rozsahu vykonať dokazovanie k skutkovým zisteniam potrebným pre formuláciu právneho posúdenia veci o prípadnej danosti nároku žalobcu – teda najprv rozhodnúť o samotnej opodstatnenosti návrhu žalobcu na vydanie tzv. prejudiciálneho medzitémneho rozsudku berúc v úvahu všetky aspekty týkajúce sa rozhodovania o takomto návrhu popísané odvolacím súdom, výsledky celého konania zhodnotiť a až potom o veci znova rozhodnúť, pričom je potrebné náležite sa vysporiadať s relevantnou právnou i skutkovou argumentáciou strán sporu a nové rozhodnutie náležite v súlade s ust. § 220 ods. 2 a 3 CSP odôvodniť. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova o náhrade trov konania pred súdom prvej inštancie aj odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znova od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).